

учасників судового процесу система електронного судочинства може стати ефективним засобом для економії своїх сил, коштів та часу.

Список використаної літератури:

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://court.gov.ua/press/news/619572>
2. Закон України »Про електронні документи та електронний документо-обіг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://sud.ua/ru/news/publication/133201-pro-yesits-elektronniy-sud-ta-obovyazkovu-video-fiksatsiyu>

Ключові слова: електронний суд, електронне судочинство, Єдина судово-інформаційно-телекомунікаційна система.

Ключевые слова: электронный суд, электронное судопроизводство, Единая судеб-но-информационно-телекоммуникационная система.

Key words: electronic court, e-justice, Uniform forensic information-telecommunication system.

СУЛЕЙМАНОВА СУСАННА РЕФАТІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ В УКРАЇНІ СУДОВИХ ДОРУЧЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ

Динаміка розвитку суспільних відносин, загальна інтеграція і глобалізація мають своїм закономірним наслідком те, що відносини учасників цивільного обороту не обмежуються територією однієї держави, а часом складаються на міжнародному рівні. Це неминуче призводить до того, що судам доводиться розглядати суперечки, докази по яких знаходяться поза територією здійснення ними діяльності. В таких умовах особливого значення набувають процесуальні засоби й інструменти, за допомогою яких стає можливим судове дослідження подібних доказів в регіоні їх розташування. Згідно з нормами Цивільного процесуального кодексу України таким інструментом є судові доручення про вчинення певних процесуальних дій. Поняття виконання доручення суду іноземної держави охоплює собою вчинення судом України певних процесуальних дій, які зазначенні у відповідному судовому дорученні (документі встановленої процесуальної форми). Так, відповідно до частини 1 статті 500 ЦПК України суди України виконують доручення іноземних судів про надання правової допомоги щодо вручення викликів до суду чи інших документів, допиту сторін чи свідків, проведення експертизи чи огляду на місці, вчинення інших процесуальних дій, переданих їм у порядку, встановленому міжнародним договором, згода на

обов'язковість якого надана Верховною Радою України, а якщо міжнародний договір не укладено дипломатичними каналами [1]. Варто зазначити, що у разі наявності чинного міжнародного договору про надання правової допомоги в цивільних справах між Україною та іноземною державою, на його виконання використовується Інструкція про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень, затверджена спільним наказом Міністерства юстиції України та Державної судової адміністрації України від 27.06.2008 р. № 1092/5/54 (далі – Інструкція № 1092/5/54) [2]. Також при застосуванні міжнародних договорів обов'язково необхідно враховувати заяви й застереження, висловлені державами до такого міжнародного договору.

Якщо між Україною та іноземною державою відсутній чинний міжнародний договір, іноземні суди направляють судові доручення через дипломатичні канали. Зазначені судові доручення також підлягають виконанню судами України. Так, відповідно до п. «j» ст. 5 Віденської Конвенції про консульські зносини від 24 квітня 1963 року консульськими функціями є, зокрема, передача судових та несудових документів або виконання судових доручень щодо зняття свідчень для судів держави, що представляється, згідно з чинними міжнародними угодами або, за відсутністю таких угод, в будь-якому іншому порядку, що не суперечить законам і правилам країни перебування.

Відповідно до частини 2 статті 500 ЦПК України судові доручення не приймається до виконання, у разі якщо воно: 1) може призвести до порушення суверенітету України або створити загрозу її національній безпеці; 2) не належить до юрисдикції цього суду; 3) суперечить законам або міжнародному договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України [1].

Як вбачається з даних Єдиного державного реєстру судових рішень, найчастіше суди відмовляють у прийнятті до виконання судового доручення з тієї підстави, що справа не належить до юрисдикції суду. При цьому, зазвичай, вказуються такі причини: у зв'язку з тим, що справа підлягає розгляду в порядку іншого виду судочинства або справа не відноситься до територіальної юрисдикції зазначеного суду.

Так, за обставинами справи № 521/4879/17 до Малиновського районного суду м. Одеси надійшло доручення від Грецької Республіки про вручення судових документів. У виконанні доручення було відмовлено, оскільки адреса розташування особи, якої стосується доручення за адміністративно – територіальним поділом відноситься до Приморського району м. Одеси, справа не підсудна Малиновському районному суду м. Одеси. На підставі зазначеного, Малиновський районний суд направив доручення грецького суду до Приморського районного суду м. Одеси та проінформував про прийняте рішення Головне територіальне управління юстиції в Одеській області [3].

В іншій справі (№ 297/2735/15) до Бергівського районного суду Закарпатської області надійшло доручення від угорського суду про

вручення судових документів. У виконанні доручення було відмовлено, оскільки воно випливає із господарської справи щодо банкрутства та ліквідації товариства з обмеженою відповідальністю і виконання вказаного доручення угорського суду відноситься до господарської юрисдикції, входить до компетенції господарського суду Закарпатської області. У зв'язку з чим, на підставі п. 2 ч. 1. ст. 417 ЦПК України (в редакції 2004 р.) та п.п. 3.5.6. Інструкції № 1092/5/54 доручення було повернуто через Головне управління юстиції Мін'юсту [4].

За загальним правилом, доручення про надання правової допомоги реалізуються за процесуальними процедурами країни місця виконання. Так, відповідно до статті 14 Гаазької конвенції з питань цивільного процесу від 1 березня 1954 року, орган судової влади, який виконує судові доручення, застосовує в тому, що стосується формальностей які підлягають дотриманню, законодавство своєї країни. Однак в разі, якщо запитуючий компетентний орган влади просить про дотримання особливої форми, таке прохання задовольняється за умови, що зазначена форма не суперечить законодавству запитуваної Держави. Аналогічні правила містяться в статті 9 Гаазької конвенції про отримання за кордоном доказів у цивільних або комерційних справах від 18 березня 1979 року, а також у ряді інших міжнародних договорів України.

За змістом п. 3.5.3 Інструкції № 1092/5/54 [2], суд України повідомляє про своє рішення щодо можливості особистої присутності уповноважених представників іноземного суду, компетентний орган, від якого надійшло відповідне доручення, або визначених ним осіб безпосередньо, а в разі потреби – через головне територіальне управління юстиції та Мін'юст. У разі задоволення прохання про присутність суду України також повідомляє час та місце виконання іноземного доручення. Таке повідомлення надсилається з урахуванням строку, необхідного для прибуття відповідних осіб у призначений час. Уповноважені представники іноземного компетентного органу чи учасники судового розгляду, присутні під час виконання доручення, з дозволу суду України можуть брати участь у процесуальних діях, якщо це не суперечить чинному законодавству України, та в межах, визначених судом України, що виконує доручення. Неявка уповноважених осіб щодо яких іноземний суд надіслав прохання про присутність у призначену дату не заважає виконанню доручення, якщо суд України не визначить інше.

За результатами виконання іноземного доручення суд України складає документи, передбачені законом, відповідним міжнародним договором України, і надсилає їх до Мін'юсту через головне територіальне управління юстиції (п. 3.6, 3.6.1 Інструкції № 1092/5/54).

Якщо інше не передбачено міжнародним договором, суд України складає такі документи:

- стосовно іноземного доручення про вручення документів – протокол судового засідання, виготовлений за допомогою друкувальних засобів, а також підтвердження про вручення, яке складається у двох примірниках;

– стосовно іноземного доручення про отримання доказів чи про вчинення інших процесуальних дій – протокол судового засідання, інші документи, складені або отримані в ході виконання доручення, виготовлені за допомогою друкувальних засобів.

У разі невиконання іноземного доручення про вручення документів суд України заповнює формуляр, що надійшов разом з дорученням, або складає підтвердження про вручення документів, зазначивши також причини невиконання. Тобто, якщо доручення іноземного суду містить прохання вручити документи та провести допит, у разі його невиконання обов'язково необхідно скласти протокол судового засідання та заповнювати підтвердження про вручення, в яких зазначати причини неможливості виконання цього доручення, а також надавати відповідні документи, які підтверджують неможливість виконання доручення. Перелік таких документів визначений п. 3.7. Інструкції № 1092/5/54 [2]. Якщо іноземною стороною не було долучено до матеріалів формуляр підтвердження про вручення, потрібно заповнювати відповідний формуляр такого підтвердження, який міститься у додатку № 2 до Інструкції № 1092/5/54 [2].

Список використаної літератури:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 (в редакції Закону України 2147-VIII від 03.10.2017 року) / [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>
2. Про затвердження Інструкції про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень: Наказ Міністерства Юстиції України та Державної Судової Адміністрації України від 27.06.2008 № 1092/5/54 / [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0573-08>
3. Ухвала у справі № 521/4879/17 від 03 квітня 2017 року: Малиновський районний суд Одеської області [Електронний ресурс] / Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/65764070>
4. Ухвала у справі № 297/2735/15-ц від 5 листопада 2015 року: Берегівський районний суд Закарпатської області [Електронний ресурс] / Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/57185351>.

Ключові слова: судові доручення, виконання судових доручень, судові доручення іноземних судів.

Ключевые слова: судебные поручения, исполнение судебных поручений, судебные поручения иностранных судов.

Key words: court orders, execution of court orders, court orders of foreign courts.